

KANSALLISTEATTERI

TEHTÄVÄ- PAKETTI

Esitykseen liittyvän oppimateriaalin on laatinut äidinkielen ja kirjallisuuden opettaja Salla Seuri. Tehtäviä voi vapaasti valikoida ja soveltaa. Oppimateriaali jakautuu kahteen osaan: tehtävät ennen esityksen katsomista ja tehtävät esityksen katsomisen jälkeen.

Esityksen kesto on 2 h 30 min sisältäen väliajan.

ANNELI KANTO – HEINI TOLA

JOTUNI

KUVA MITRO HÄRKÖNEN

Ennen esitystä

1) Ennakoikaa esityksen aihetta.

A. Lukekaa sanalistan sanat. Mitä sanat tuovat mieleen? Jos ette ymmärrä kaikkia sanoja, selvittäkää keskustellen sanan merkitys.

Vinkki! Sanalistaan voi tutustua myös improvisoimalla lyhyitä kohtauksia pienissä ryhmissä. Opettaja sanoo sanan, jonka pohjalta improvisoidaan kohtaus.

kulttuurikoti
perhepotretti
herrasväki
palvelija
avioliitto
äidinrakkaus
katolle kiipeäminen
sivistys
perheväkivalta
kulissi
näytelmäkirjailija
tragedia
kirjallisuuskriitikko
postuumisti julkaistu teos
klassikko

B. Kaikki A-kohdan tehtävät liittyvät *Jotuni*-näytelmän tapahtumiin. Mitä odotatte esitykseltä sanalistan perusteella?

KUVAT MITRO HÄRKÖNEN

2) Valmistautukaa tarkkailemaan esitystä.

Muodostakaa viiden henkilön ryhmät ja jakakaa seuraavat esityksen osa-alueet ja henkilöhahmot ryhmän jäsenille. Jos ette ymmärrä sanan merkitystä, selvittäkää se.

A. Valmistaudu tarkastelemaan esityksessä omaa teatterin osa-alueitasi:

lavastus ja puvustus

äänet ja musiikki

valaistus

kuvat

koreografia

B. Valmistaudu tarkastelemaan, miten oma henkilöhahmosi rakentuu.

Miten henkilöhahmo puhuu ja käyttäytyy?

Miten henkilöhahmo muuttuu esityksen edetessä?

Maria Jotuni

Vilho Tarkiainen

Jukka

Tuttu

Siiri

3) Valmistautukaa katsomaan teatteria ja tutustukaa teatterietikettiin.

- Käykää kierros, jossa jokainen kertoo teatteriin liittyvän kokemuksen tai mielikuvan.
- Mitä ammattilaisia esityksen valmistamiseen on tarvittu? Voitte tarkistaa tekijät käsiohjelmasta tai [teatterin sivulta](#).
- Tutustukaa teatterietikettiin.
 - Teatterissa olemisen pelisäännöt eli [teatterietiketti \(pdf\)](#)
 - Kansallisteatterin [turvallisemman tilan periaatteet \(pdf\)](#)

4) Selvitä, keitä näytelmän henkilöt Maria Jotuni ja Vilho Tarkiainen olivat tosielämässä.

Näytelmä perustuu oikeasti eläneiden henkilöiden tarinaan. Maria Jotuni oli suomalainen kirjailija, joka oli naimisissa kirjallisuudentutkija Viljo Tarkiaisen kanssa. Näytelmässä mainitaan useita Jotunin teoksia. Voit tutustua Maria Jotunin elämäntyöhön lukemalla käsiohjelman tai tekstin Helsingin yliopiston [klassikkogalleriassa](#). Voit myös lukea jonkin Maria Jotunin teoksen, joista osa löytyy e-kirjoina [täältä](#).

Esityksen jälkeen

1) Avatkaa tunnelmia teatterikokemuksen jälkeen.

Käykää filiskierros: kuvailkaa näytelmää yhdellä sanalla, ilmeellä tai asennolla.

TAI

Keskustelkaa teatterikokemuksesta apukysymysten avulla:

- Millaisia tunteita esitys herätti, kun katsoit sitä? Entä millä mielellä lähdit kotiin?
- Oliko jokin näytelmän aihe tai teema sinusta erityisen mieleenpainuva?
- Yllättikö näytelmä jossain kohdassa? Missä?
- Järkyttikö näytelmä jossain kohdassa? Missä?
- Kenelle suosittelisit esitystä? Millä sanoin?
- Opitko jotain uutta?
- Anna arvosana koko teatterielämykselle.

2) Muistelkaa teatterikokemusta.

Sopikaa, missä kohtaa on "lava" ja mennäänkö lavalle spontaanisti vai vuorotellen järjestyksessä. Muodostakaa esityksestä still-kuvia seuraavasti:

1. Vuorossa oleva henkilö menee lavalle, asettuu asentoon ja kertoo, ketä ihmistä tai asiaa esittää esityksestä. Esim. "Minä olen Siiri." (Seisoo hiipivässä asennossa tarjotinta kantaen, jää asentoon.)
2. Seuraava opiskelija jatkaa kuvaa asettumalla esimerkiksi lapseksi, joka roikkuu Siirin helmoissa. Hän sanoo, ketä esittää ja miten liittyy ensimmäiseen hahmoon, esim. "Minä olen Jukka, joka haluaa Siiriltä pullaa." (Osallistuja jää lavalle.)
3. Kolmas jatkaa kuvaa, esim. "Minä olen Tuttu, joka ajaa Jukkaa takaa."
4. Neljäs osallistuja sanoo, kuka kolmesta jää lavalle. Aloitetaan uusi kuva niin, että neljännen osallistujan valitsema hahmo on lavalla ensimmäisenä ja seuraavat kaksi täydentävät kuvan. Osallistujat voivat esittää myös esineitä tai asioita.

KUVAT MITRO HÄRKÖNEN

3) Analysoikaa ja tulkitkaa näytelmää.

A. Analysoikaa *Jotuni*-näytelmän tapahtumia ja henkilöitä noin viiden opiskelijan ryhmissä seuraavien kysymysten avulla. Jos teitte ennen esitystä ennakkotehtävän 3, työskennelkää samoissa ryhmissä.

Näytelmän kerronta ja näyttämöllepano:

- Tehkää paperille tai taululle aikajana näytelmän tapahtumista vuosina 1904–1961. (Näytelmän tapahtumat alkavat vuodesta 1904 ja Jukka kuolee vuonna 1961. Aikajanalalle ei tarvitse lisätä tarkkoja vuosia.)
- Lisätkää aikajanalalle esimerkkejä, miten tarinaa ja näytelmän maailmaa rakennetaan lavastuksen, lavan takaseinälle heijastettujen kuvien, musiikin ja valaistuksen avulla.

Roolihahmot:

Keskustelkaa seuraavista kysymyksistä:

- Keitä lavalla olevat roolihahmot ovat?
- Mitä puvustus kertoo roolihahmoista?
- Millainen suhde roolihahmoilla on toisiinsa ja miten suhteet muuttuvat näytelmän aikana?
- Tunnistitteko joissain kohtauksissa koreografian, jonka mukaan näyttelijät liikkuvat? Missä?
- Lisätkää aikajanalalle kohdat, joissa henkilöihahmot tulevat näytelmään, kuolevat tai joissa jokin muuttuu henkilöihahmojen välillä.

KUVAT MITRO HÄRKÖNEN

B. Esitelkää aikajanat muulle ryhmälle ja pohtikaa näytelmää yhdessä koko ryhmän kanssa seuraavien kysymysten avulla.

Näytelmän sisällön pohdinta:

- Minkälainen merkitys kirjoittamisella on näytelmän päähenkilölle?
- Miten päähenkilö suhtautuu perheeseensä?
- Mikä on mielestänne näytelmän perheen ongelma?
- Mitä ristiriitoja eli jännitteitä näytelmän henkilöhahmojen välillä on?
- Entä onko henkilöhahmoilla sisäisiä ristiriitoja?

Faktan ja fiktion rajaa:

- Millaiset asiat näytelmässä ovat historiallista faktaa?
- Mitkä asiat näytelmässä ovat kuviteltuja tai arveltuja?
- Miksi historiallisesta henkilöstä tehdään fiktiivinen näytelmä?

Tulkinta:

- Määritelkää yhdessä, mikä on näytelmän teema eli mitä asiaa näytelmässä käsitellään pinnallisten tapahtumien alla tai mikä on näytelmän sanoma.

4) Kirjoittakaa eläytyen näytelmän maailmassa.

Kirjoita postikortti joltakin näytelmän henkilöltä toiselle. Voit antaa kortissa neuvoja, osoittaa empatiaa, kertoa mielipiteesi tai vaikka haastaa riitaa.

Lukekaa kortteja ja miettikää, olisiko postikortti vaikuttanut näytelmän tapahtumien kulkuun. Miten?

KUVAT MITRO HÄRKÖNEN

